

SXEDIO.6PB

12.9.1957: ΤΟ ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΟ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ ΕΦΕΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΣΑΜΨΩΝ ΑΛΛΑ Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΜΑΖΙΚΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΜΕΤΑΤΡΕΠΕΙ ΤΗΝ ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΣΕ ΙΣΟΒΙΑ ΔΕΣΜΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΖΕΙ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΙΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ **WORMWOOD SCRUBS**

Μετά την καταδίκη του Νίκου Σαμψών δυο φορές σε θάνατο (Δις εις θάνατον) ο συνήγορος του Στέλιος Παυλίδης προχώρησε και υπέβαλε έφεση.

Έτσι στις **17** Ιουνίου ο Νίκος Σαμψών βρέθηκε και πάλι αντιμέτωπος με το Εισαγγελέα Γκόσλιγκ, ο οποίος ανέλαβε να υποστηρίξει τα διαδραματισθέντα και την απόφαση του Δικαστηρίου που καταδίκασε τον Νίκο Σαμψών σε θάνατο.

Η μάχη αυτή τη φορά δινόταν ενώπιον του Αρχιδικαστή Σερ Πέϊτζετ Μπερκ και των Εφετών Μεχμέτ Ζεκκιά και Κώστα Ζαννετίδη.

Ο Στέλιος Παυλίδης δεν είχε πολλά να πει. Οι κανονισμοί περί Εκτάκτου Ανάγκης ήσαν σαφείς.

Πέραν του ότι επανέλαβε τις απόψεις του για τη μαρτυρία που παρουσιάστηκε στο πρωτόδικο δικαστήριο προσπάθησε να τους παρουσιάσει ως άκυρους γιατί ταύτιζαν την απόπειρα με το πλήρες έγκλημα.

Ακόμα ο Στέλιος Παυλίδης προσπάθησε να πιαστεί από μια κλωστή- μια παράλειψη του Δικαστηρίου- για να υποστηρίξει ακύρωση της θανατικής καταδίκης: Το γεγονός ότι δεν απαγγέλθηκε στο Νίκο Σαμψών η καταδίκη του σύμφωνα με όσα προβλέπει ο Νόμος.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ: Η θανατική καταδίκη του Σαμψών ήταν παράνομη και χωρίς νομικό κύρος, διότι το πρωτόδικο δικαστήριο παρέλειψε να την απαγγείλει κατά τον κατάλληλο τύπο που διαλαμβάνει τα εξής: " Από εδώ θα οδηγηθείς στις φυλακές και από εκεί στον τόπο της εκτέλεσης σου, όπου θα κρεμασθείς από το λαιμό μέχρις ότου πεθάνεις. Και είθε ο Θεός να φανεί ίλεως

επί της ψυχής σου".

Όμως ο Γκόσλιγκ είχε τις απαντήσεις του τις οποίες δέχθηκε το Δικαστήριο:

ΓΚΟΣΛΙΓΚ (Εισαγγελέας): Ως προς το σημείο ότι η καταδίκη ήταν παράνομη γιατί δεν απαγγέλθηκε η ποινή κατά τον κατάλληλο τρόπο εις μεν την Αγγλίαν υφίσταται ειδική νομοθεσία για το θέμα, στην Κύπρο όμως δεν συμβαίνει αυτό και επομένως η παράλειψη του πρωτόδικου Δικαστηρίου δεν αποτελεί λόγο ακύρωσης της καταδίκης.

Σχετικά με το δεύτερο σημείο ότι δηλαδή το άρθρο 72 των Κανονισμών Εκτάκτου Ανάγκης πρέπει να θεωρηθεί άκυρο γιατί αντικρούεται από το αγγλικό Ποινικό Δίκαιο η άποψη μου είναι ότι η παράγραφος 2β του άρθρου αυτού τροποποιεί όσον αφορά τα κυπριακά δικαστήρια, τις σχετικές πρόνοιες του Αγγλικού Ποινικού Δικαστηρίου.

Το Ανώτατο επικύρωσε ομόφωνα τη θανατική καταδίκη του Νίκου Σαμψών και αποφάνθηκε ότι ορθώς καταδικάστηκε για μεταφοράν όπλου.

Στη δεύτερη κατηγορία ότι σκόπευσε με όπλο εναντίον των βρεττανών αστυνομικών η απόφαση έγινε δεκτή με πλειοψηφία. Τη θέση αυτή δέχθηκαν οι εφέτες Ζεκιά και Ζαννετίδης ενώ διαφώνησε ο Αρχιδικαστής.

Οποια όμως και αν ήταν η θέση των Δικαστών, η ουσία της απόφασης τους ήταν ότι επικύρωναν τη θανατική καταδίκη του Νίκου Σαμψών.

Ειδικά για τον τρόπο απαγγελίας της ποινής, ο Εφέτης Ζεκιά που απάγγειλε την απόφαση του Δικαστηρίου είπε: "Στην Κυπριακή Νομοθεσία δεν περιλαμβάνεται πρόνοια για τον ακριβή τρόπο ο οποίος πρέπει να χρησιμοποιείται".

Ακόμα ένα κεφάλαιο είχε κλείσει. Όμως ο Νίκος Σαμψών είχε ακόμα ένα βήμα, πριν οδηγηθεί στην αγχόνη. Και οι συνήγοροι του ήταν αποφασισμένοι να το χρησιμοποιήσουν κι αυτό: Θα υπέβαλλαν αίτηση στο Ανακτοσυμβούλιο στο Λονδίνο.

Ο Στέλιος Παυλίδης υπέβαλε την ίδια μέρα σχετική αίτηση προς τον Κυβερνήτη Σερ Χιου Φουτ

τηλεγραφικώς. Μια τέτοια προσφυγή θα μπορούσε να γίνει μόνο ύστερα από άδεια του Κυβερνήτη. Και τυχόν παραχώρηση της θα έδινε στο Νίκο Σαμψών παράταση ζωής και αναβολή του απαγχονισμού τους για πολλούς μήνες εφ' όσον μια διαδικασία ενώπιον του Ανακτοσυμβουλίου στο Λονδίνο θα διαρκούσε για μήνες.

Ομως, ενώ άλλες ήταν οι σκέψεις και τα σχέδια του Νίκου Σαμψών και των συνηγόρων του, εκείνος που κατόρθωσε τελικά να σώσει το Σαμψών δεν ήταν οι νομικοί, οι δικηγόροι και οι Δικαστές, αλλά οι αλλαγές των συνθηκών και ιδιαίτερα η αντίδραση του Κυπριακού λαού, ο οποίος σύσσωμος εξηγέρθη και αξίωσε ακύρωση της θανατικής καταδίκης ενός εκλεκτού τέκνου της ΕΟΚΑ.

Ετσι ο λαός με διάφορα υπομνήματα και κινητοποιήσεις προς όλες τις κατευθύνσεις αξίωσε όπως παραχωρηθεί χάρη στο Νίκο Σαμψών.

Η αντίδραση του λαού ήταν άμεση από την πρώτη στιγμή. Μόλις αγγέλθηκε η απόφαση του Εφετείου η Λευκωσία άρχισε ως εκ συνθήματος να απονεκρώνεται και ο κόσμος μπήκε στα σπίτια του από πολύ νωρίς.

Εγγραφε σχετικά το "ΕΘΝΟΣ" στις **22 Ιουλίου 1957**, κάτω από τον τίτλο "ΗΡΗΜΩΘΗ Η ΛΕΥΚΩΣΙΑ": "Από των πρώτων εσπερινών ωρών της χθες άρχισαν να κλείουν τα καταστήματα της πρωτεύουσας και εντός μερικών ωρών η πόλις κυριολεκτικώς απενεκρώθη. Τα καφενεία, αι λέσχαι, οι σύλλογοι, τα κινηματοθέατρα, τα καφεστιατόρια, τα νυκτερινά κέντρα διασκεδάσεως, τα γραφεία ταξί και γενικώς άπαντα τα συνεχίζοντα κατά τας νύκτας την λειτουργίαν των καταστήματα ήσαν κλειστά, εξαιρέσει μερικών μπαρ των οποίων ιδιοκτήται είναι Αγγλοι ή άλλοι ξένοι.

Ωσαύτως, η κίνησις των πεζών εις τας οδούς και οι περίπατοι κατέπαυσαν και όλοι σχεδόν οι κάτοικοι παρέμειναν εις τας οικίας των".

Στις **13 Αυγούστου 1957** ο Σερ Τζων Χάρτιγκ έδινε για τελευταία φορά τη διαταγή όπως ο **18**χρονος Ευαγόρας Παλληκαρίδης ανέβει στο ικρίωμα. Ήταν ο

τελευταίος που απαγχονιζόταν και στα τελευταία του λόγια ευχόταν να εισακουόταν η παράκληση του.

Ο Παλληκαρίδης βρέθηκε ένοχος σε κατηγορία για μεταφορά όπλου- ακριβώς όπως ένοχος βρέθηκε και ο Νίκος Σαμψών στη μια από τις κατηγορίες.

Στις Κεντρικές Φυλακές ο Νίκος Σαμψών έζησε όλο το δράμα και τον ηρωισμό του Ευαγόρα και ήταν κι αυτός έτοιμος να προσφέρει το αίμα του για να ποτίσει το δέντρο της λευτεριάς της Κύπρου.

Ωστόσο, ενώ στη Βρετανία άρχισαν διεργασίες για προώθηση των νέων συνταγματικών προτάσεων του Λόρδου Ράνγκλιφ, για επίλυση του προβλήματος, η τακτική του Σερ Τζων Χάρτιγκ άρχισε να μαλακώνει και είχε ήδη δώσει χάρη σε ένα άλλο αγωνιστή, το Νίκο Σοφοκλέους, που είχε καταδικασθεί σε θάνατο.

Με αυτή την ευκαιρία ο κυπριακός λαός ενέτεινε τις κινητοποιήσεις του υπέρ του Νίκου Σαμψών, αξιωνοντας τη μετατροπή της ποινής του σε ισόβια, ζητώντας περισσότερη δικαιοσύνη, μια και ο Σαμψών βρέθηκε ένοχος για μεταφορά όπλου και όχι για κατοχή και ότι "εξεκένωσε" το όπλο του εναντίον των άγγλων Αστυνομικών, ενώ ουσιαστικά δεν είχε πατήσει τη σκανδάλη.

Στις 23 Αυγούστου η εφημερίδα ΕΘΝΟΣ έγραφε σε πρωτοσέλιδο σημείωμά της:

" Εθεωρήσαμε την μετατροπήν της θανατικής καταδίκης του Νίκου Σοφοκλέους ως διάθεσιν της Κυβέρνησις να συμβάλη εις την δημιουργίαν της ατμοσφαιρας, η οποία είναι απαραίτητος προς προώθησιν του Κυπριακού ζητήματος προς την λύσιν του. Προφανώς εξυπακούεται ότι δεν επρόκειτο να γίνη οιαδήποτε νέα εκτέλεσις. Δια τούτο δικαιούμεθα να είμεθα βέβαιοι ότι και η αίτησις του νεαρού δημοσιογράφου Νίκου Σαμψών θα εισακουσθή, διότι άλλως θα απολεσθή παν ό,τι εκερδήθη δια της αποτροπής των άλλων εκτελέσεων.

Κάθε αναγγελία μετατροπής μιας θανατικής καταδίκης προεκάλει γενικόν αίσημα ανακουφίσεως, αλλά συγκρατημένης ανακουφίσεως, διότι εξηκολούθει

να επικρέμαται ο κίνδυνος νέων εκτελέσεων. Όταν, ως πρέπει, πιστεύωμεν, αναγγεληθή η απόφασις του Κυβερνήτου, όπως σωθή η ζωή του Σαμψών, το αίσθημα ανακουφίσεως με όλα τα αγαθά επακόλουθα του, θα είναι ανεπηρέαστον από μελλοντικούς φόβους.

Απονομή χάριτος εις τον νεαρόν δημοσιογράφον θα ήτο μέγα βήμα προς τα εμπρός. Ολίγαί άλλαι χειρονομίαι του Κυβερνήτου θα συνέβαλλον προς τούτο όσον η σωτηρία της ζωής του Σαμψών. Αλλως τε δεν πρέπει να λησμονήται ότι ούτος κατεδικάσθη ουχί δια φόνον, ούτε δια πυροβολισμόν, αλλά μόνον διά μεταφοράν όπλου.

Αναμένομεν μετά πεποιθήσεως ότι ο Κυβερνήτης θα μετατρέψη την ποινήν του Σαμψών. Ούτε καν διανοούμεθα το αντίθετον".

Το δημοσίευμα πήρε τη μορφή "σνόουμπωλ". Ετιστις **28** του ίδιου μήνα ο Δήμαρχος Λευκωσίας Θεμιστοκλής Δέρβης και όλες οι κυπριακές εφημερίδες με κοινό διάβημά τους στον Κυβερνήτη υπέβαλαν το ίδιο αίτημα:

" Εκφράζοντες ομόθυμον επιθυμίαν του Ελληνικού λαού της πρωτευσούσης, θερμώς εισηγούμεθα και απευθύνομεν έκκλησιν προς την Υμετέραν Εξοχότητα προς απονομήν χάριτος εις τον Νίκον Σαμψών με την βεβαιότητα ότι δια μιας παρομοίας χειρονομίας θα σταθεροποιηθή περαιτέρω η γαλήνη και ησυχία εν Κύπρω. Δρ Θεμιστολής Δέρβης, δήμαρχος".

Στο υπόμνημά τους οι κυπριακές εφημερίδες ανέφεραν:

" Αι ελληνικαί εφημερίδες της Κύπρου παρακαλούν την Υμετέραν Εξοχότητα όπως απονείμη χάριν εις τον θανατοποινίτην νεαρόν δημοσιογράφον Νίκον Σαμψών. Αι εφημερίδες πιστεύουν ότι τοιαύτη χειρονομία σας θα εκτιμηθεί δεόντως υπό του Κυπριακού λαού: ΕΘΝΟΣ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ, ΧΑΡΑΥΓΗ, ΑΛΗΘΕΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ, ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΦΩΝΗ, ΝΕΟΙ ΚΑΙΡΟΙ.

Στις **31** Αυγούστου ήταν η σειρά των εμποριοβιομηχάνων να μπουν στο χωρό:

" Η Εμποροβιομηχανική Ομοσπονδία Κύπρου ποιείται εκκλησιν προς την Υμετέραν Εξοχότητα όπως φεισθή της ζωής του Νίκου Σαμψών. Πιστεύομεν ότι μία τοιαύτη χειρονομία θα συμβάλη σοβαρώς εις την αποκατάστασιν της ειρήνης εν τη Νήσω".

Δεν ήταν μόνο οι κύπριοι που κινητοποιήθηκαν υπέρ του Νίκου Σαμψών. Στη Νέα Υόρκη έκαμαν το ίδιο και οι ομογενείς και σε συγκέντρωση που έγινε στις **28** Αυγούστου από αντιπροσώπους των ελληνικών και ελληνοκυπριακών οργανώσεων εγκρίθηκε ειδικό ψήφισμα προς τον Υπουργό Εξωτερικών Ντάλλες με το οποίο τον καλούσαν να αναλάβει πρωτοβουλία για τη διάσωση της ζωής του Νίκου Σαμψών.

Στην Κύπρο το κίνημα υπέρ της διάσωσης της ζωής του Νίκου Σαμψών ογκούτο συνεχώς. Τέτοια υπομνήματα απέστειλαν μεταξύ άλλων στον Κυβερνήτη το ΘΟΙ Αγίου Γεωργίου και οι Νέες Συντεχνίες Γαστριών, οι Εργολάβοι Οικοδομών Ν. Γιωργαλλής και Υιοί, οι κοινότητες Σωτήρας Αγίου Επικτήτου, μέλη των Νέων Συντεχνιών Πάφου, η ΟΧΕΝ, η Εκκλησιαστική Επιτροπή και η Νέα Συντεχνία Καλοψίδας, ο Αρχιερατικός Επίτροπος Πάφου Αρχιμανδρίτης Ανθιμος και πολλοί άλλοι.

Ο αγώνας αυτός στέφθηκε τελικά με επιτυχία στις **10** Σεπτεμβρίου λίγους μόνο μήνες πριν αναχωρήσει από την Κύπρο ο "σιδερένιος" Κυβερνήτης Σερ Τζων Χάρτιγκ.

Η ανακοίνωση που εκδόθηκε στις **10** Σεπτεμβρίου από το Εκτελεστικό Συμβούλιο, που συνήλθε υπό την προεδρία του Κυβερνήτη, ήταν σύντομη αλλά το περιεχόμενο της πολύ μεγάλο και διαδόθηκε αστραπιαία σε ολόκληρη την Κύπρο:

"Η Α. Ε. ο Κυβερνήτης μελέτησε σήμερα με το Εκτελεστικό Συμβούλιο την υπόθεση του Νίκου Σαμψών, ο οποίος είχε καταδικασθεί σε θάνατο. Η Αυτού Εξοχότης έδωσεν οδηγίες όπως η θανατική ποινή μετατραπεί σε φυλάκιση δια βίου".

Η ανακοίνωση εκδόθηκε στις **1.15** μετά το μεσημέρι. Σε λίγο ο Διευθυντής των Κεντρικών

Φυλακών Αϊρονς έσπευδε στο κελλί του Νίκου Σαμψών και του ανακοίνωσε:

"Νίκο Σαμψών, η Α. Ε. ο Κυβερνήτης ευαρεστήθηκε όπως μετατρέψει την ποινή σου σε φυλάκιση δια βίου".

Πέντε λεπτά αργότερα έφθανε στο κελλί του Νίκου Σαμψών και ο δικηγόρος του Λεύκος Κληρίδης συνοδευόμενος από τον υποδιευθυντή των Φυλακών Ακερς.

Ο Νίκος Σαμψών πανηγύριζε και μαζί του όλοι οι φυλακισμένοι και ολόκληρη η Κύπρος. Ιδιαίτερα χαρούμενος ήταν ο θανατοποινίτης Μιχαλάκης Ρωσίδης, ο οποίος είχε υποβάλει αίτηση στο Ανακτοσυμβούλιο και ανέμενε απάντηση.

Στην Αμμόχωστο το σπίτι των γονέων του Νίκου Σαμψών έμοιαζε με τόπο προσκυνήματος.

Όλοι έσπευδαν για να συγχαρούν τους γονείς του η δε μητέρα του έλεγε ανέμεσα σε λυγμούς στους δημοσιογράφους:

"Η χαρά μου και η ευτυχία μου δεν μπορούν να περιγραφούν. Θα παρέλθει πολύς καιρός μέχρις ότου εξοικειωθώ με την ωραίαν πραγματικότητα. Ευχαριστώ το Κυπριακό κοινό και τις εφημερίδες για τις προσπάθειες τους προς σωτηρία της ζωής του Νίκου μου. Θα είμαστε όλοι πραγματικά ευτυχείς όταν ο θεός ευλογήσει όλους και επικρατήσει στον τόπο μας, η ειρήνη. Ευχαριστώ επίσης τον απόστρατο Δημήτρη Κωνσταντίνου Ψωμά και τον μουκτάρη Πεντάγιας για την προσωπικήν έκκληση που απηύθυναν προς τον Κυβερνήτη κατά την τελευταίαν περιοδεία του".

Την επομένη οι γονείς του Νίκου Σαμψών μαζί με τα αδέρφια του τον επισκέφθηκαν στις φυλακές.

Ο Νίκος Σαμψών πανηγύριζε για την απόφαση του Κυβερνήτη, αλλά οι βρετανοί δεν του επέτρεψαν να ασπασθεί τους αγαπημένους του, παρά μόνο να ανταλλάξει μαζί τους χειραψία και αυτή με μεγάλη δυσκολία.

Εγραψε η εφημερίδα "ΕΘΝΟΣ" στις 12 Σεπτεμβρίου:

"Λυπούμαι που δεν μου επιτρέπεται να σας

φιλήσω, είπεν εις τους γονείς του, την αδελφήν και τον αδελφόν του, οι οποίοι τον επεσκέφθησαν χθες εις τας κεντρικάς φυλακάς μετά την μετατροπήν της θανατικής ποινής του εις ισόβια δεσμά, ο νεαρός δημοσιογράφος Νίκος Σαμψών και έτεινε την παλάμην του εις τον ψυχρόν σίδηρον του διαφράγματος του κελλίου του. Οι γονείς του έθεσαν και αυτοί τας παλάμας των εις την εξωτερικήν πλευράν του κιγκλιδώματος, το οποίον τους ήνωσε με την χείρα του λατρευτού υιού των εις την πλέον θερμήν χειραψίαν. Να μας ζήσεις χρυσέ μου και είθε να τελειώσουν γρήγορα τα βάσανα σου, του εψιθύρισαν με δάκρυα χαράς. "Μην κλαις μητέρα" της απήντησε συγκινημένος ο Νίκος και προσέθεσε: Ο Θεός στον οποίον προσεύχομαι τακτικά με θέρμην και πίστιν θα ανατείλη για όλους μας τις ποθητές ημέρες"

Οι ευχές των γονιών του όμως δεν έμελλε να γίνουν πραγματικότητα παρά ύστερα από τρία σχεδόν χρόνια. Κι' αυτό γιατί στις **13** Σεπτεμβρίου ο Νίκος Σαμψών μεταφερόταν στην Αγγλία μαζί με τον Νίκο Σοφοκλέους, για να εκτίσουν την ποινή τους στις αγγλικές φυλακές, μαζί με άλλους συναγωνιστές τους που βρίσκονταν ήδη εκεί.

Η μεταφορά τους έγινε με στρατιωτικό αεροπλάνο.

Οι δυο βαρυποινίτες μεταφέρθηκαν στις φυλακές "Γουόρμγουντ Σκραπς" του Λονδίνου όπου συνενώθηκαν με **15** άλλους κύπριους βαρυποινίτες.

Στη Λευκωσία όμως ο Κυβερνήτης ικανοποίησε κάτι που είχε εγείρει ο συνήγορος του Σαμψών, Στέλιος Παυλίδης, στο Ανώτατο Δικαστήριο: Με απόφαση του τροποποίησε τον Κανονισμό **52** περί Εκτάκτου Ανάγκης. Με την τροποποίηση μπορούσαν οι δικαστές πλέον να επιβάλλουν σε πρόσωπα που βρίσκονταν ένοχα για εκκένωση όπλου ή ρίψη βόμβας, και άλλες ποινές εκτός από τη θανατική, που αποτελούσε τη μόνη που μπορούσε να επιβάλει Δικαστής με βάση τους υφιστάμενους μέχρι τότε κανονισμούς.

Ακόμα με την τροποποίηση καταργήθηκε η θανατική ποινή για το αδίκημα της μεταφοράς όπλου και στο μέλλον η μέγιστη ποινή για μεταφορά όπλου θα ήταν τα ισόβια δεσμά.

Όμως ο Νίκος Σαμψών, στις φυλακές του **Wormwood Scrubs**" και αργότερα στις φυλακές ύψιστης ασφάλειας του **Wakefield**, έδινε τη δική του μάχη μαζί με το ηγετικό στέλεχος του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού (IRA) Σίμους Μέρφυ, για να αποδράσουν, και σχεδιάζοντας να κτυπήσουν στην καρδιά της βρετανικής αυτοκρατορίας, το Λονδίνο, με μια απόπειρα αυτοκτονίας εναντίον της ζωής της Βασίλισσας της Αγγλίας Ελισάβετ.